

Gra faul w meczu piłkarskim może wynikać z natury tego sportu, może nasilać się, kiedy walka toczy się o wysoką stawkę. Może również być przyjęta jako założenie taktyczne, które w skuteczny sposób prowadzić ma do zwycięstwa. Kwestie te w świetle analizy gier turniejowych Mundialu 2010 ukazuje poniższy artykuł.

Tomasz Janus

Czy gra faul jest drogą do sukcesu w piłce nożnej?

Analiza gry uczestników Mistrzostw Świata 2010

Celem gry/meczu w piłkę nożną, bez względu na poziom rozgrywek, niezmiennie pozostaje strzelenie przynajmniej jednej bramki więcej od przeciwnika, a co za tym idzie zwycięstwo. Umieszczenie piłki w bramce to najważniejszy efekt złożonego procesu działań, które przebiegają na boisku. Zanim piłkarze będą mogli unieść ręce w geście radości po strzelonej bramce, muszą

m.in. odebrać piłkę rywalom, przeprowadzić akcję, nie dając się powalić na murawę (w przepisowy lub nieprzepisowy sposób) i znaleźć się w sytuacji, po której może paść gol. Trzeba więc nie tylko unikać przekraczających przepisy zagrań rywali, ale często samemu, dzięki zdecydowanej grze ciałem, wypracować sobie pozycję do oddania strzału na bramkę.

Gra faul może być uznana za jedną z dróg prowadzących do osiągnięcia celu, czyli zwycięstwa w meczu piłkarskim. Oznacza ona świadome przekraczanie przepisów, by ograniczyć przeciwnikowi dostęp do własnej bramki i umożliwić przedostanie się pod bramkę rywali. Trzeba jednak pamiętać, że naruszanie przepisów i przejawy agresji wynikają, po części, z natury sportu kontaktowego, jakim jest piłka nożna.¹

Czy świadome przekraczanie przepisów – gra faul – jest kluczem do sukcesów w piłce nożnej? Szczegółowa analiza gry faul drużyn, które wzięły udział w południowoafrykańskim mundialu powinna przybliżyć odpowiedź na to pytanie.

Metody i cele badań

W Mistrzostwach Świata 2010 wzięły udział 32 drużyny. Sześć reprezentowało Afrykańską Konfederację Piłkarską (CAF) – Kamerun, Nigeria, Algieria, Ghana, Wybrzeże Kości Słoniowej, Republika Południowej Afryki. Trzydzieści Unię Europejskich Związków Piłkarskich (UEFA) – Dania, Szwajcaria, Słowacja, Niemcy, Hiszpania, Anglia, Serbia, Włochy, Holandia, Francja, Portugalia, Grecja, Słowenia. Pięć Południowoamerykańską Konfederację Piłki Nożnej (CONMEBOL) – Brazylia, Chile, Paragwaj, Argentyna, Urugwaj. Trzy

Konfederację Piłkarskich Związków Ameryki Północnej, Centralnej i Karaibów (CONCACAF) – USA, Meksyk, Honduras. Cztery Azjatycką Konfederację Piłkarską (ACF) – Australia,² Japonia, Korea Południowa, Korea Północna. Jedną Federację Piłkarską Oceanii (OFC) – Nowa Zelandia.

Drużyny zostały podzielone na osiem grup, po cztery zespoły w każdej. Po rozegraniu meczów w grupach (systemem *każdy z każdym*) do pucharowej fazy rozgrywek awansowały po dwie drużyny, które zajęły dwa pierwsze miejsca w każdej grupie. Jako materiał źródłowy do analizy fauli popełnionych podczas meczów na Mistrzostwach Świata, wykorzystano dane publikowane przez Międzynarodową Federację Piłki Nożnej (FIFA) w oficjalnych raportach meczowych, które dostępne są na stronie internetowej www.fifa.com. Za faul uznawane było przekroczenie obowiązujących przepisów gry.³

Celem badań było wyjaśnienie, czy istnieją zależności pomiędzy liczbą popełnianych fauli przez poszczególne drużyny, a wynikami meczów, w których brały one udział. Za sukces uznana została wygrana, dlatego mecze remisowe i spotkania w fazie grupowej, w których zwycięzcy nie udało się wyłonić po 120 minutach gry, zostały pominięte. Dane dotyczące wszystkich 64 meczów

¹Por. Rychta T. *Agresja w sporcie – kontrowersje i metodologiczne aplikacje* [w:] Supiński J. (red): *Agresja a kultura fizyczna. „Studia i monografie Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu”* nr 79. s. 9-24. Wydawnictwo AWF, 2005, Wrocław.

²Reprezentacja Australii od 1 stycznia 2006 r. należy do ACF.

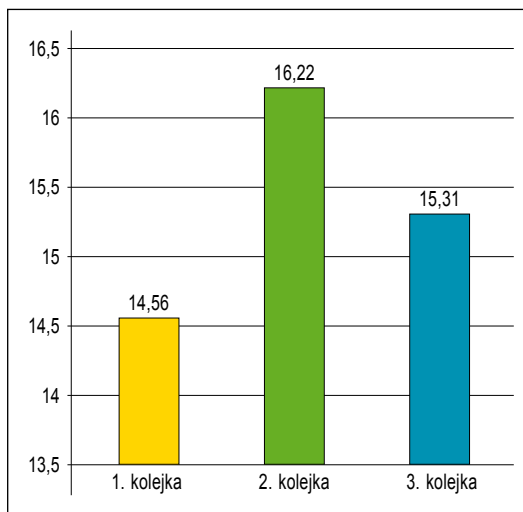
³Por. International Football Associations Board, *Laws of the Game 2010/2011*. Zurych, 2010. Fédération Internationale de Football Association.

zostały uwzględnione w badaniu średniej liczby fauli popełnianych przez drużyny narodowe z poszczególnych federacji piłkarskich.

Analiza gry w fazie grupowej

Podczas rozgrywek fazy grupowej w ośmiu grupach rozegrano 48 spotkań (tabele 1-8). W ich trakcie piłkarze popełnili 1475 fauli, co daje średnią 15,36 fauli każdej drużyny w meczu. Najwyższą średnią fauli zanotowano w grupach H (16,75), E i F (16,5). Najrzadziej przepisy przekraczały drużyny z grup B (13,58) i G (13,83). W fazie grupowej najczęściej faulowali reprezentanci Australii (20,67) i Chile (20,33). Najmniej fauli na swoim koncie mieli piłkarze Korei Północnej (8,67) i Hiszpanii (10).

Liczby popełnionych fauli w kolejnych rundach rozgrywek grupowych

Ryc. 1. Średnia liczby fauli wg kolejki w meczach grupowych.

Tabela 1

Faule w grupie A

Drużyna	1. mecz	2. mecz	3. mecz	średnia
Urugwaj	13	10	13	12,00
Meksyk	13	25	20	19,33
RPA*	17	14	12	14,33
Francja	20	23	10	17,67
Średnia				15,83

*Republika Południowej Afryki

Tabela 2

Faule w grupie B

Drużyna	1. mecz	2. mecz	3. mecz	średnia
Argentyna	7	19	12	12,67
Korea Pld.	14	19	11	14,67
Grecja	12	13	15	13,33
Nigeria	8	15	22	15
Średnia				13,92

Tabela 3

Faule w grupie C

Drużyna	1. mecz	2. mecz	3. mecz	średnia
USA*	14	18	11	14,33
Anglia	12	13	20	15
Słowenia	10	15	19	14,66
Algieria	17	15	21	17,67
Średnia				15,25

*Unia Stanów Amerykańskich

Tabela 4

Faule w grupie D

Drużyna	1. mecz	2. mecz	3. mecz	średnia
Niemcy	10	19	5	11,33
Ghana	15	22	11	16,00
Australia	19	18	25	20,67
Serbia	10	10	10	10,00
Średnia				14,50

Tabela 5
Faule w grupie E

Drużyna	1. mecz	2. mecz	3. mecz	średnia
Holandia	13	18	15	15,33
Japonia	20	11	10	13,67
Dania	20	12	23	18,33
Kamerun	29	9	18	18,67
Średnia				16,50

Tabela 6

Faule w grupie F

Drużyna	1. mecz	2. mecz	3. mecz	średnia
Paragwaj	15	18	13	15,33
Słowacja	17	14	20	17,00
N. Zelandia*	14	25	19	19,33
Włochy	15	11	17	14,33
Średnia				16,42

*Nowa Zelandia

Tabela 7

Faule w grupie G

Drużyna	1. mecz	2. mecz	3. mecz	średnia
Brazylia	9	17	18	14,67
Portugalia	16	18	11	15,00
WKS*	12	23	16	17,00
Korea Płn.	10	3	13	8,67
Średnia				13,38

*Wybrzeże Kości Słoniowej

Tabela 8

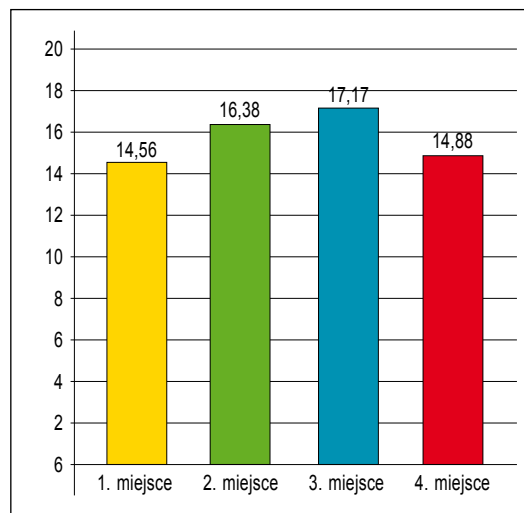
Faule w grupie H

Drużyna	1. mecz	2. mecz	3. mecz	średnia
Hiszpania	8	9	13	10,00
Chile	21	19	21	20,33
Szwajcaria	21	26	12	19,67
Honduras	15	18	18	17,00
Średnia				16,75

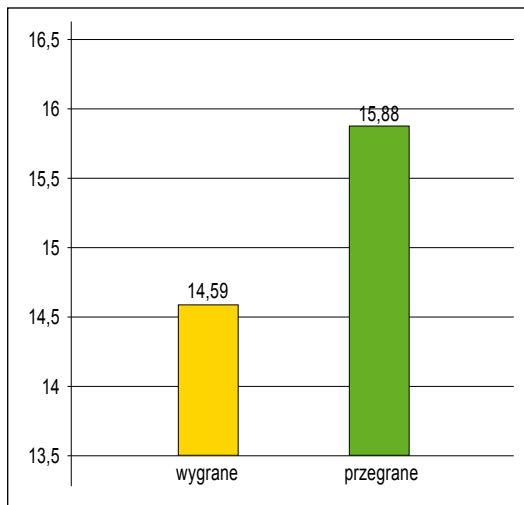
pokazuje rycina 1. Wynika z niej, że najczęściej fauli zanotowano podczas drugiej kolejki (16,22). Prawie jeden faul mniej (15,31) przypadał na każdą drużynę w ostatnim meczu grupowym. Najmniej fauli zanotowano podczas pierwszych meczów w każdej grupie (14,56).

Analiza średniej liczby fauli ze względu na miejsce zajęte przez drużynę w tabeli po zakończeniu fazy rozgrywek grupowych wskazuje, że najczęściej fauli mają na swoim koncie drużyny, które zajęły miejsca trzecie (17,17) i drugie (16,38). Mniej przewinień zanotowały drużyny, które zajęły miejsca czwarte (14,88). Najmniej fauli popełniły zespoły, które zwyciężyły w grupowej rywalizacji (13,04) (ryc. 2).

Z danych dotyczących meczów rozegranych w grupach nie wynika, by *gra faul* była skuteczną drogą prowadzącą

Ryc. 2. Średnia liczby fauli wg miejsca drużyny po meczach grupowych.

Ryc. 3. Średnia liczby fauli w zależności od wyniku w meczach grupowych.

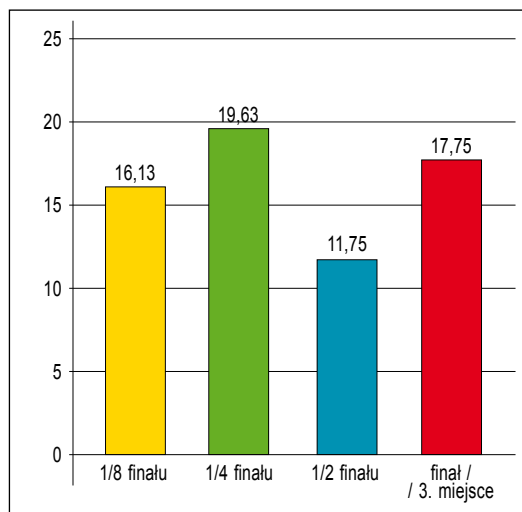
do zwycięstw (ryc. 3). Drużyny, które wygrywały spotkanie popełniały średnio o ponad jeden faul mniej (14,59) od zespołów, które schodziły z boiska jako pokonane (15,88). Zależność ta będzie bardziej widoczna podczas analizy meczów fazy pucharowej. Nieznacznie mniej fauli notowano w spotkaniach, które kończyły się remisami (15,68).

Analiza gry w fazie pucharowej

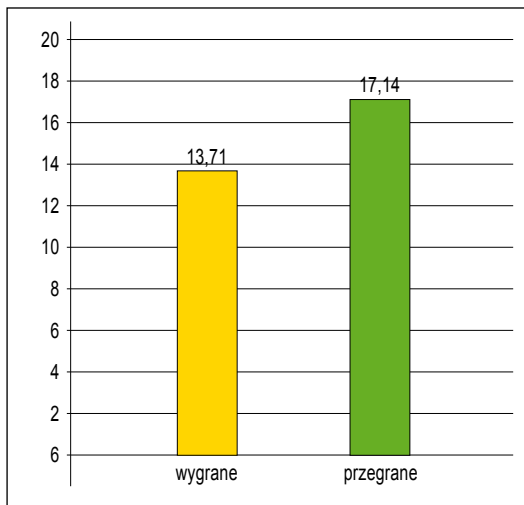
Do fazy pucharowej awansowało 16 drużyn. Od tego momentu rywalizacji zespół, który przegrywał, odpadał z turnieju. Na tym etapie rozgrywek swoich reprezentantów miały następujące federacje kontynentalne: CAF (Ghana), UEFA (Słowacja, Niemcy, Hiszpania, Anglia, Holandia, Portugalia), CONMEBOL (Brazylia, Chile, Paragwaj, Urugwaj, Argentyna), CONCACAF (USA,

Meksyk) oraz ACF (Japonia, Korea Południowa).

W 16 meczach pucharowych drużyny popełniły 533 faule, co daje średnio 16,66 fauli na jedną drużynę w każdym spotkaniu. Analiza przewinień popełnionych w pucharowej fazie rywalizacji dostarcza danych, z których wynika, że najwięcej fauli drużyny popełniły w 1/4 finału, w walce o dostęp do strefy medalowej turnieju (19,63), ryc. 4. Średnio o blisko dwa przewinienia mniej zanotowano w meczu finałowym oraz spotkaniu o trzecie miejsce (17,75). Najmniej fauli przypadło na mecze półfinałowe (11,75). Pamiętać należy, że w jednym spotkaniu 1/8 finału (Paragwaj – Japonia), 1/4 finału (Ghana – Urugwaj) oraz w meczu finałowym (Holandia – Hiszpania) zwycięzcy nie udało się wyłonić po 90 minutach gry. Dogrywka, trwająca 2x15 minut, przedłużyła czas gry i wpłynęła na podwyższenie średniej liczby fauli.

Ryc. 4. Średnia liczby fauli w kolejnych etapach fazy pucharowej.

Ryc. 5. Średnia liczby fauli w zależności od wyniku w fazie pucharowej.

Zależność wskazująca, że drużyny, które wygrywają mecze popełniają mniej fauli od zespołów przegrywających zarysowała się wyraźniej (ryc. 5) w fazie pucharowej niż podczas rozgrywek grupowych. O ile w pierwszych 48 meczach tych mistrzostw świata różnica wynosiła mniej niż 1,5 przewinienia, to w fazie pucharowej wzrosła do blisko 3,5 faula.

Po wyjściu z grup zmalała średnia liczby fauli popełnianych przez drużyny wygrywające i awansujące do dalszej fazy rozgrywek (13,71). Wzrosła za to średnia liczby fauli popełnianych przez drużyny, które z boiska schodziły pokonane (17,14). Na pucharowym etapie rozgrywek tylko w trzech meczach zwycięska drużyna popełniała więcej fauli od pokonanych. Tak było w spotkaniach 1/8 finału: USA – Ghana (1-2 d.) – faule 11-19 i Niemcy – Anglia (4-1) – faule 7-6 oraz w meczu 1/2 finału: Urugwaj-Holandia (2-3) – faule 15-16. W pozostałych

meczach objętych analizą,⁴ dziewięć razy wygrywały zespoły, które popełniły mniej fauli. Dwa razy drużyna wygrywająca i przegrywająca zanotowały po tyle samo przewinień.

Analiza całościowa

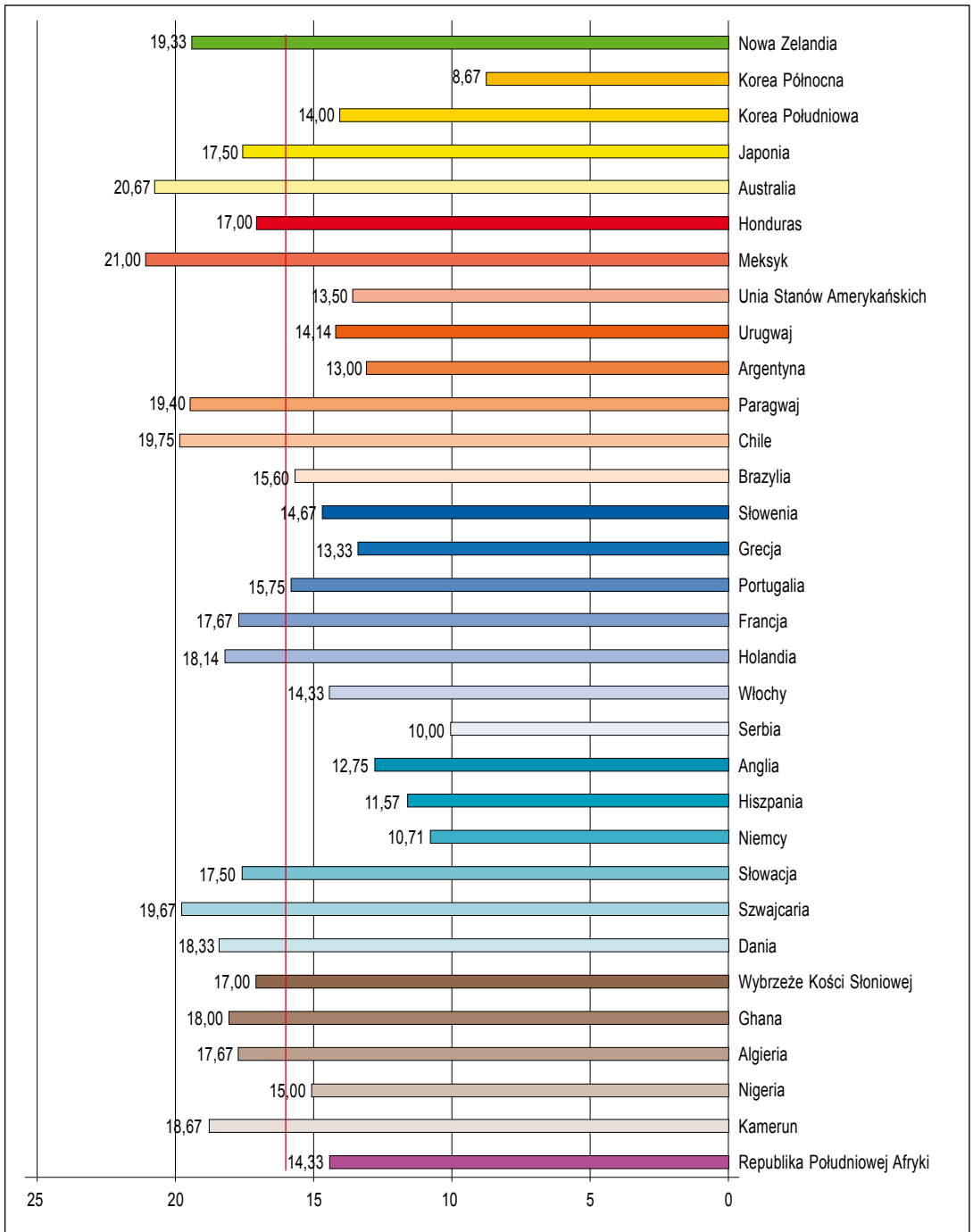
W całym turnieju w 64 meczach drużyny popełniły 2008 fauli. Średnio na jedną drużynę przypadało 15,69 fauli w każdym spotkaniu. Dorobek faulowy szesnastu zespołów był poniżej średniej, a pozostałych szesnastu powyżej (ryc. 6).

Spośród szesnastu drużyn, które popełniały średnio mniej fauli niż wyniosła średnia liczby fauli dla całego turnieju, dziewięć znalazło się w fazie pucharowej. Trzy z nich awansowały do półfinałów. Wyjątkiem jest Holandia, która ze średnią liczby fauli 18,14 została wicemistrzem świata. Po fazie grupowej Holendrzy plasowali się jednak minimalnie poniżej średniej (15,33 przy 15,36). Wynik uległ zmianie w zmaganiach pucharowych, w których drużyna Holandii popełniała średnio 20,25 fauli na mecz.

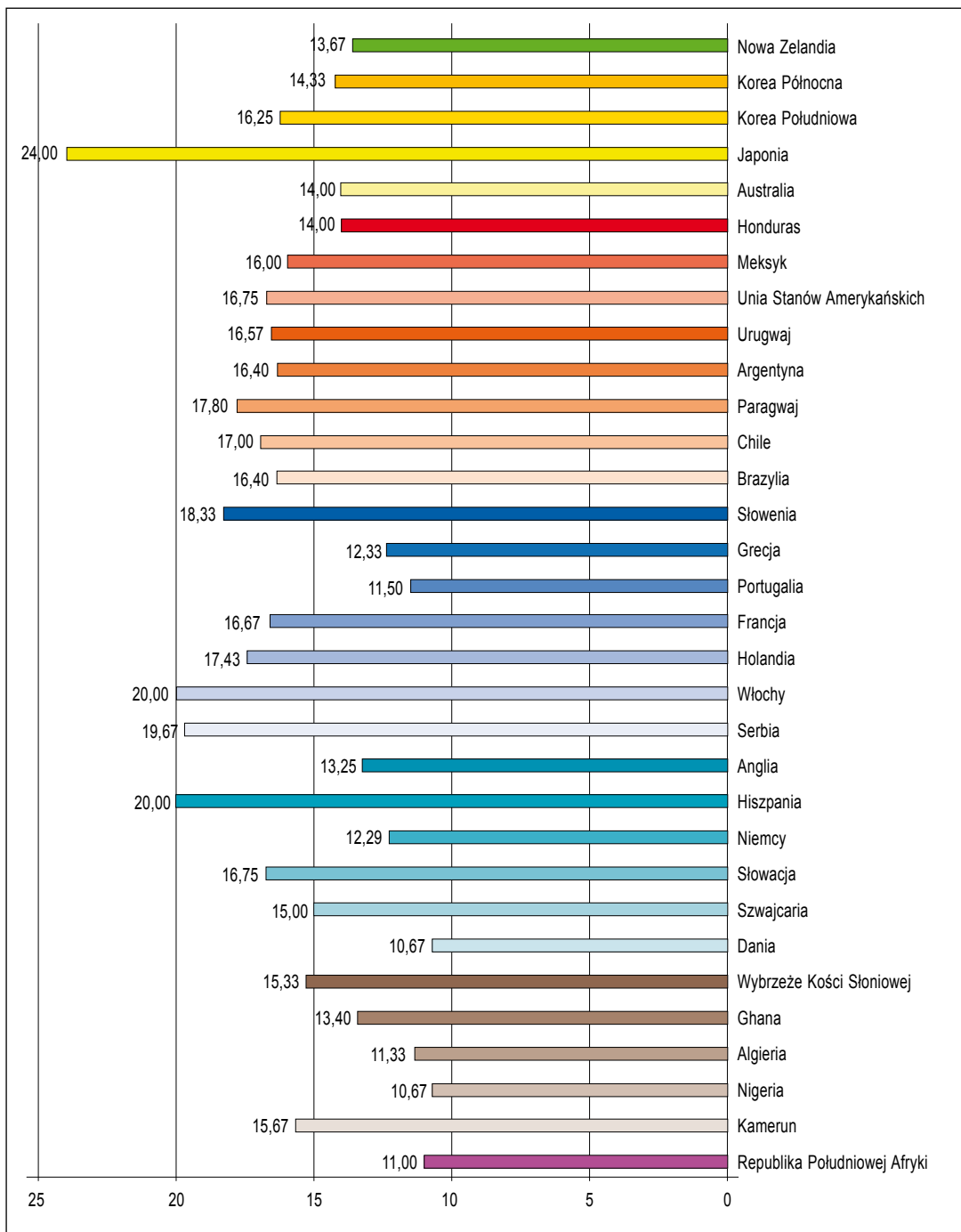
Triumfująca w turnieju Hiszpania, z 11,57 fauli na mecz, znalazła się na czwartej pozycji pod względem popełnianych średnio najmniejszą liczbę fauli. Rzadziej faulowali m.in. Niemcy (10,71), którzy w walce o trzecie miejsce pokonali reprezentację Urugwaju.

Mistrz świata należał też do drużyn najczęściej faulowanych podczas turnieju (ryc. 7). Dwanaście spośród szesnastu drużyn, które znalazły się w fazie

⁴Analizą objęto mecze, które nie kończyły się serią rzutów karnych.

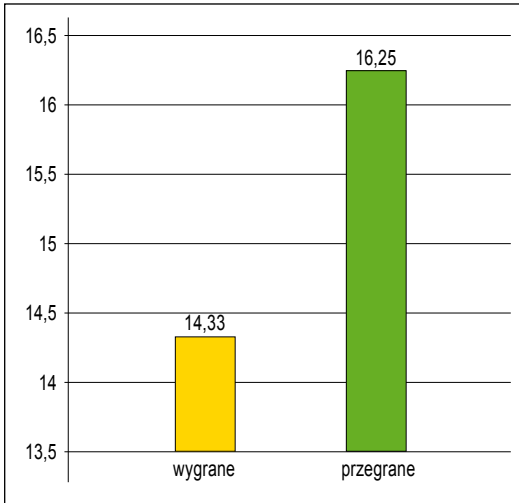

Ryc. 6. Średnia liczby fauli poszczególnych drużyn w całym turnieju.

Ryc. 7. Średnia liczby fauli popełnionych na zawodnikach poszczególnych drużyn w całym turnieju.

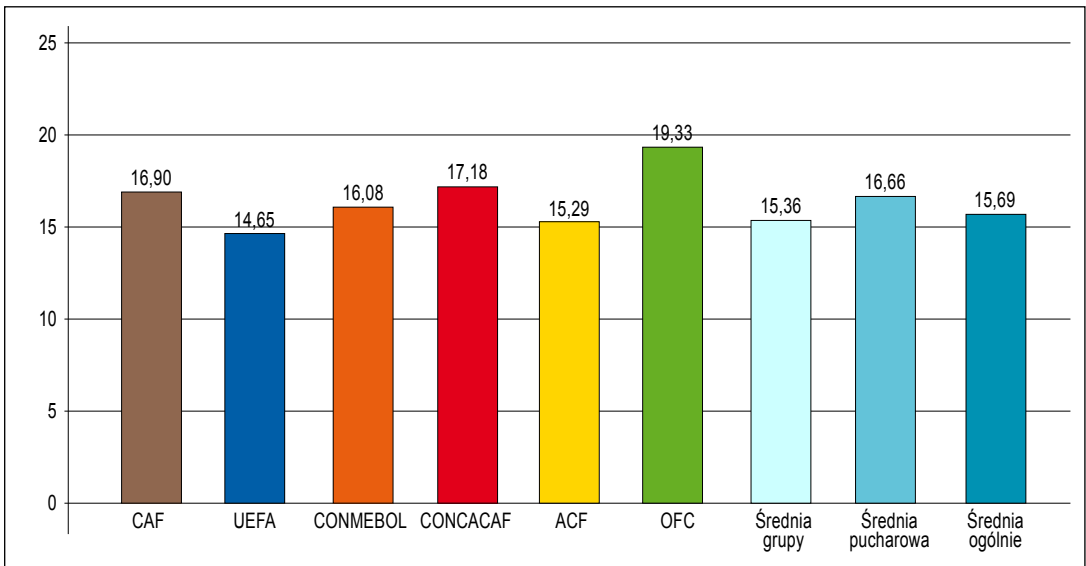
Ryc. 8. Średnia liczba fauli w zależności od wygranych lub przegranych meczów w całym turnieju.

pucharowej, było średnio faulowanych częściej niż wynosiła średnia dla całego turnieju. Ta „prawidłowość” nie dotyczy-

ła reprezentacji Ghany, Niemiec, Anglii i Portugalii.

W całym turnieju drużyny, które wygrywały mecze popełniały średnio mniej fauli od zespołów, które przegrywały (ryc. 8). O ile w rozgrywkach grupowych różnica wynosiła niespełna 1,3 faula, to w fazie pucharowej wzrosła do blisko 3,5 fauli. W całym turnieju drużyny wygrywające popełniały o 1,92 faula mniej od zespołów przegrywających.

Analiza fauli ze względu na federację, z której pochodzą poszczególne drużyny (ryc. 9), pokazuje, że średnio najmniej przewinień popełniły zespoły z Europy (14,65). Poniżej średniej znalazły się także drużyny z Azji (15,29). Najczęściej przepisy gry łamał reprezentant Oceanii⁵ (19,33) i Ameryki Północnej, Centralnej i Karaibów (17,18) (tabela 9).

Ryc. 9. Średnia liczba fauli popełniona przez drużyny z danej federacji kontynentalnej.

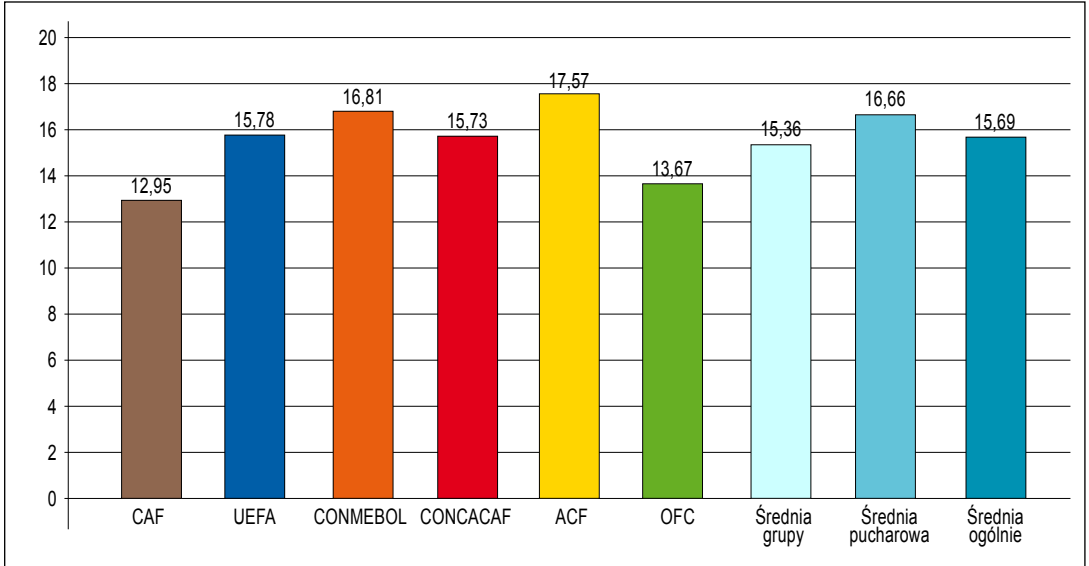
⁵Nowa Zelandia była jedynym krajem z OFC i dane dotyczą tylko jej.

Tabela 9

Zestawienie liczby fauli popełnionych przez drużyny uczestniczące
w mistrzostwach świata RPA 2010

Drużyna	Grupa			1/8 finału	1/4 finału	1/2 finału	finał/ 3. miejsce	średnia
	1. mecz	2. mecz	3. mecz					
RPA	17	14	12					14,33
Kamerun	29	9	18					18,67
Nigeria	8	15	22					15,00
Algieria	17	15	21					17,66
Ghana	15	22	11	19	23			18,00
WKS*	12	23	16					17,00
Dania	20	12	23					18,33
Szwajcaria	21	26	12					19,67
Słowacja	17	14	20	19				17,50
Niemcy	10	19	5	7	14	9	11	10,71
Hiszpania	8	9	13	13	12	7	19	11,57
Anglia	12	13	20	6				12,75
Serbia	10	10	10					10,00
Włochy	15	11	17					14,33
Holandia	13	18	15	17	20	16	28	18,14
Francja	20	23	10					17,67
Portugalia	16	18	11	18				15,75
Grecja	12	13	15					13,33
Słowenia	10	15	19					14,67
Brazylia	9	17	18	14	20			15,60
Chile	21	19	21	18				19,75
Paragwaj	15	18	13	26	25			19,40
Argentyna	7	19	8	11	20			13,00
Urugwaj	13	10	13	12	23	15	13	14,14
USA	14	18	11	11				13,50
Meksyk	13	25	20	26				21,00
Honduras	15	18	18					17,00
Australia	19	18	25					20,67
Japonia	20	11	10	29				17,50
Korea Płd.	14	19	11	12				14,00
Korea Płn.	10	3	13					8,67
Nowa Zelandia	14	25	19					19,33

*Wybrzeże Kości Słoniowej

Ryc. 10. Średnia liczba fauli popełnionych na drużynach z danej federacji kontynentalnej.

Z danych wynika także, że najczęściej faulowane były drużyny zrzeszone w ACF (17,57) (ryc. 10), najrzadziej piłkarze zespołów afrykańskich (12,95) (tab. 10).

Podsumowanie

Wyniki przeprowadzonej analizy pozwalają na stwierdzenie, że podczas Mistrzostw Świata 2010 w Republice Południowej Afryki **wygrane drużyn nie miały związku z większą liczbą popełnianych fauli, raczej były wynikiem ich czysto piłkarskich, techniczno-taktycznych umiejętności**. W pierwszej trójce turnieju znalazły się dwie drużyny, które należały do czołówki zespołów popełniających średnio najmniej fauli na mecz. W gronie półfinalistów trzy drużyny, spośród czterech, popełniały średnio mniej fauli w jednym spotkaniu niż wyniosła średnia liczby fauli dla całego turnieju.

To stwierdzenie zyskuje poparcie także w analizie danych uwzględniającej liczbę fauli popełnianych przez drużyny przegrywające i wygrywające w danym meczu. **Zarówno podczas rywalizacji w grupach, jak i w fazie pucharowej średnio mniej przewinień popełniały drużyny zwycięskie.**

Również dane dotyczące fauli popełnianych w meczach grupowych pokazują, że wzrost liczby przewinień nie gwarantował sukcesu w postaci wyjścia z grupy. Średnio największą liczbę fauli popełniały drużyny zajmujące miejsce trzecie, które nie dawało awansu do dalszej fazy rozgrywek. Średnio najmniej fauli w grupach popełniały zaś drużyny, które zajęły miejsce pierwsze.

Częściowo podobne wnioski przynosi analiza średniej liczby fauli popełnianych przez przedstawicieli federacji piłkarskich. Najniższą średnią liczbę fauli

Tabela 10

Liczba fauli popełnionych na drużynach uczestniczących w mistrzostwach świata RPA 2010

Drużyna	Grupa			1/8 finału	1/4 finału	1/2 finału	finał/ 3. miejsce	średnia
	1. mecz	2. mecz	3. mecz					
RPA	13	10	10					11,00
Kamerun	20	12	15					15,67
Nigeria	7	13	12					10,67
Algieria	10	13	11					11,33
Ghana	10	18	5	11	23			13,40
WKS*	16	17	13					15,33
Dania	13	9	10					10,67
Szwajcaria	8	19	18					15,00
Słowacja	15	18	17	17				16,75
Niemcy	19	10	11	6	20	7	13	12,29
Hiszpania	21	18	21	18	25	9	28	20,00
Anglia	14	13	19	7				13,25
Serbia	15	19	25					19,67
Włochy	15	25	20					20,00
Holandia	20	11	18	19	20	15	19	17,43
Francja	13	25	12					16,67
Portugalia	12	3	18	13				11,50
Grecja	14	15	8					12,33
Słowenia	17	18	20					18,33
Brazylia	10	23	11	18	20			16,40
Chile	15	26	13	14				17,00
Paragwaj	15	14	19	29	12			17,80
Argentyna	8	19	15	26	14			14,40
Urugwaj	20	14	20	12	23	16	11	16,57
USA	12	15	21	19				16,75
Meksyk	17	23	13	11				16,00
Honduras	21	9	12					14,00
Australia	10	22	10					14,00
Japonia	29	18	23	26				24,00
Korea Płd.	12	19	22	12				16,25
Korea Płn.	9	18	16					14,33
Nowa Zelandia	17	11	13					13,67

*Wybrzeże Kości Słoniowej

zanotowały drużyny z UEFA (14,65), a zrzeszone w niej trzy drużyny zajęły pierwsze trzy miejsca w turnieju. Reprezentanci CONMEBOL, którzy w komplecie wyszli ze swoich grup i mieli czterech przedstawicieli w najlepszej ósemce turnieju, również uzyskali średnią liczby fauli na mecz (16,08) poniżej średniej turnieju (16,66). Podobna zależność nie dotyczyła drużyn z ACF, które przy średniej liczby fauli na mecz 15,29 nie miały swoich reprezentantów od 1/4 finału fazy pucharowej.

Można także zauważyć, że liczba fauli rośnie, gdy wygrana i przegrana mają bezpośredni wpływ na dalsze występy w turnieju. Analiza meczów grupowych pokazuje, że najmniej fauli popełniono w pierwszych spotkaniach. Ewentualną porażkę można było wtedy odrobić w kolejnych występach, co pokazała Hiszpania. Wzrost liczby fauli nastąpił w drugiej kolejce meczów grupowych, gdy porażka mogła pozbawić szans na awans.

Symptomatyczny jest także fakt wskazujący, że w grupie średnio najwięcej fauli popełniały drużyny z miejsc drugiego i trzeciego. To między nimi toczyła się rywalizacja o być albo nie być na mundialu, co mogło powodować zaostrenie gry i wzrost liczby fauli. Zespoły, które na awans nie miały szans lub miały je bardzo małe i ostatecznie zajęły czwarte miejsce w grupie, popełniały średnio o ponad 2 faule mniej od drużyn z trzeciego miejsca.

Na wzrost liczby fauli w sytuacji, gdy porażka oznacza koniec występów,

wskazuje również wzrost średniej liczby przewinień popełnianych przez każdą drużynę w fazie pucharowej. O ile w meczach grupowych wynosiła ona 15,36, to w meczach pucharowych wzrosła do 16,66. Było to efektem wzrostu liczby fauli popełnianych przez drużyny przegrywające (z 15,88 do 17,14). Liczba fauli drużyn wygrywających zmniejszyła się z 14,59 do 13,71.

Dane dotyczące liczby fauli popełnionych w meczach półfinałowych dowodzą, że był to „najczystszy” etap rywalizacji pucharowej (11,75 fauli przy 16,66 dla całej fazy pucharowej), a przecież wygrana w nim zapewniała medal Mistrzostw Świata. Próbę wyjaśnienia tego faktem, że w najlepszej czwórce turnieju znalazły się trzy drużyny popełniające średnio mniej fauli niż średnia całego turnieju, trudno obronić, wiedząc, że te same zespoły w meczu o trzecie miejsce i potyczce finałowej zanotowały średnio o sześć fauli więcej. W decydującej o ostatecznym triumfie potyczce angielski sędzia **Howard Webb** przerywał grę po faulach obu drużyn 47 razy. Przez 120 minut gry pokazał 13 żółtych i jedną czerwoną kartkę.

Jakkolwiek zakres danych oraz wskaźniki obliczone na ich podstawie nie pozwalają w pełni zweryfikować postawionej na wstępie tezy badawczej, to jednak ich analiza wskazuje na pewne tendencje świadczące o zależnościach pomiędzy taktyką gry (*gry faul*) a wynikami spotkań, w różnych fazach rozgrywek turnieju o Mistrzostwo Świata 2010.